

PRECIZĒTS:

Patērētāju tiesību aizsardzības centra
direktore B. Vītoliņa
Rīgā, 2013. gada 9. augustā

PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS CENTRS

Vadlīnijas preču un pakalpojumu cenu norādīšanas kārtībai cenu paralēlās atspoguļošanas periodā *

RĪGA

Ievads

Vadlīniju izstrādes mērķis ir skaidrot cenu norādīšanas prasības cenu paralēlās atspoguļošanas periodā.

Paralēlās atspoguļošanas periodā preču un pakalpojumu cenu norādīšana gan latos, gan *euro* palīdzēs patērētājiem sekot līdzi cenām un aprast ar jauno valūtu, kā arī ļaus patērētājiem jau laikus sagatavoties norēķinu valūtas maiņai un atvieglos preces vērtības salīdzināšanu *euro* un latos.

Preču un pakalpojumu cenu norādīšana abās valūtās veicama saskaņā ar oficiālo lata un *euro* maiņas kursu, strikti ievērojot matemātiskos principus atbilstoši *Euro* ieviešanas kārtības likumam. Šāda prasība par cenu norādīšanu abās valūtās paredzēta, lai nodrošinātu patērētāju tiesību aizsardzību un ierobežotu preču un pakalpojumu cenu spekulatīvu kāpumu, kā arī lai palīdzētu patērētājiem pieņemt uz informāciju balstītu un ekonomiski pamatotu lēmumu.

Sekojošajās vadlīnijās un tajās sniegtajiem piemēriem un paskaidrojumiem, komersantiem būs vieglāk izprast prasības preču un pakalpojumu cenu norādīšanai paralēlās atspoguļošanas periodā.

Vadlīnijas komersantiem saistībā ar Ministru kabineta 1999.gada 18.maija noteikumiem Nr.178 „*Kārtība, kādā norādāmas preču un pakalpojumu cenas*” (turpmāk – *Noteikumi*) prasībām, kas nav saistītas ar paralēlo atspoguļošanas periodu, ir atrodamas Patērētāju tiesību aizsardzības centra mājas lapā www.ptac.gov.lv.

Vadlīniju saturs:

1. Vispārīgie jautājumi
2. Preču un pakalpojumu cenu konvertācija
3. Preču un pakalpojumu cenu norādīšana periodā no 2013.gada 1.oktobra līdz 2013.gada 31.decembrim
4. Preču un pakalpojumu cenu norādīšana periodā no 2014.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 30.jūnijam
5. Atsevišķi gadījumi sakarā ar pakalpojumu cenu norādīšanu paralēlās atspoguļošanas periodā
6. Preču un pakalpojumu cenu norādīšana, veicot distances tirdzniecību paralēlās atspoguļošanas periodā

1. Vispārīgie jautājumi

Vadlīnijas nosaka preču un pakalpojumu paralēlās atspoguļošanas prasības atbilstoši *Euro* ieviešanas kārtības likumam un *Noteikumiem*.

Atbilstoši *Euro* ieviešanas kārtības likuma 1.pantā sniegtajiem terminu skaidrojumiem paralēlās atspoguļošanas periods ir laika posms, kurā preču un pakalpojumu cenas norāda gan latos, gan *euro*.

Preču un pakalpojumu cenu paralēlās atspoguļošanas periods sākas trīs mēnešus pirms *euro* ieviešanas dienas, t.i., **no 2013.gada 1.oktobra** un ilgst sešus mēnešus pēc *euro* ieviešanas dienas, t.i., **līdz 2014.gada 30.jūnijam**.

Preču un pakalpojumu cenu paralēlā atspoguļošana veicama, ievērojot *Noteikumos* noteiktos principus, īpaši ņemot vērā *Noteikumu* 3.punktā noteikto, proti, cena norādāma tā, lai tā būtu nepārprotama, viegli identificējama un skaidri salasāma un lai patērētājam būtu pilnīgi skaidrs, uz kuru precī vai pakalpojumu tā attiecas. Cenu norāda rakstiski, izņemot gadījumu, kad patērētājs cenu var uzzināt citā vizuāli uztveramā veidā.

Ja uz preces etiķetes ir norādītas vairākas cenas, kas paredzētas dažādām valstīm, tad komersantam ir jānodrošina, ka patērētājam ir skaidri norādīta cena latos un *euro* Latvijā, lai to nevarētu sajaukt ar pārējām cenām.

Lai patērētājam būtu vieglāk uztvert cenas latos un *euro*, var izmantot, piemēram, dažādas fona krāsas cenu zīmē. Tāpat, komersanti var brīvi izvēlēties valūtas apzīmējumu ar nosacījumu, ka izmantotais apzīmējums ir skaidrs un nepārprotams, piemēram, *euro* valūtu var apzīmēt kā euro, eiro, EUR, Eur, eur, € u.tml.

Paralēlās atspoguļošanas prasības nav piemērojamas reklāmai, līdz ar to komersantiem nav pienākums reklāmā norādīt cenas latos un *euro*. PTAC norāda, ka nav pieļaujams līdz 2013.gada 31.decembrim izplatīt reklāmu, kurā cenas ir norādītas tikai *euro* un no 2014.gada 1.janvāra izplatīt reklāmu, kurā cenas ir norādītas tikai latos, līdz ar to PTAC aicina izvērtēt iespēju reklāmā norādīt cenas latos un *euro*.

Šajās vadlīnijās ar jēdzienu „pamatvalūta” līdz 2013.gada 31.decembrim tiek apzīmēti lati un no 2014.gada 1.janvāra *euro*, savukārt „otrā valūta” līdz 2013.gada 31.decembrim nozīmē *euro* un no 2014.gada 1.janvāra lati.

Noteikumu 22.⁴ punktā minētais informatīvais materiāls var saturēt vairākas iepriekš aprēķinātas cenas abās valūtās, lai nebūtu nepieciešams to mainīt, mainoties pārdošanas cenai (izņemot gadījumus, kad jaunā pārdošanas cena nav atspoguļota iepriekš sagatavotajā informatīvajā materiālā).

*Šis dokuments nav oficiāla tiesību normu interpretācija, bet ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra kā uzraudzības iestādes viedoklis par tiesību normu interpretāciju.

PTAC aicina norādīt cenas latos ne ilgāk kā līdz 2015.gada 1.janvārim.

Vadlīnijās sniegtajos piemēros izmantots Eiropas Savienības Padomes noteiktais latu maiņas kurss pret *euro*, t.i., **0,702804**, kas ir identisks Latvijas Bankas noteiktajam kursam un kuru jāizmanto, veicot preču un pakalpojumu cenu konvertāciju.

2. Preču un pakalpojumu cenu konvertācija

Latu konvertācijā uz *euro* izmanto Eiropas Savienības Padomes noteikto maiņas kursu no latiem uz *euro*.

Naudas summas pēc latu konvertācijas uz *euro* apaļo līdz tuvākajam centam, ņemot vērā trešo zīmi aiz komata:

- Ja trešā zīme aiz komata ir no 0 līdz 4, tad centa vērtība nemainās;
- Ja trešā zīme aiz komata ir no 5 līdz 9, tad cents tiek apaļots par vienu vērtību uz augšu.

Ņemot vērā iepriekšminēto, konvertējot preču un pakalpojumu cenas, ir jānorāda vismaz divas zīmes aiz komata, ja cena, kura tiek konvertēta satur ne vairāk kā divas zīmes aiz komata.

Piemēram:

	Cena latos	<i>Cena euro pirms noapaļošanas</i>	<i>Cena euro pēc noapaļošanas</i>
1.	3,25 LVL	4,6243333 <i>Euro</i>	4,62 <i>Euro</i>
2.	5,06 LVL	7,1997313 <i>Euro</i>	7,20 <i>Euro</i>
3.	2,- LVL	2,8457436 <i>Euro</i>	2,85 <i>Euro</i>

Gadījumā, kad pēc konvertācijas pirmās divas zīmes aiz komata ir nulles, tad cenu var norādīt veselās vienībās, t.i. bez zīmēm aiz komata.

Piemēram:

	Cena latos	<i>Cena euro pirms noapaļošanas</i>	<i>Cena euro pēc noapaļošanas</i>
1.	2,81 LVL	3,9982697 <i>Euro</i>	4,00 <i>Euro</i> vai 4,- <i>Euro</i>

Konvertējot preču un pakalpojumu cenu, kura satur vairāk kā divas zīmes aiz komata (piemēram, degvielas cenas), tās vērtībai *euro* aiz

*Šis dokuments nav oficiāla tiesību normu interpretācija, bet ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra kā uzraudzības iestādes viedoklis par tiesību normu interpretāciju.

komata tiek norādītas tikpat zīmes, cik noteiktajai vienas vienības cenas vērtībai latos. Šajā gadījumā apaļojot ņem vērā nākamo zīmi aiz pēdējās atstājamās zīmes aiz komata.

- Ja nākamā zīme ir no 0 līdz 4, tad pēdējās atstājamās zīmes vērtība nemainās;
- Ja nākamā zīme aiz komata ir no 5 līdz 9, tad pēdējā atstājamā zīme tiek apaļota par vienu vērtību uz augšu.

Piemēram:

	Cena latos	<i>Cena euro pirms noapaļošanas</i>	<i>Cena euro pēc noapaļošanas</i>
1.	0,969 LVL	1,3787627 <i>Euro</i>	1,379 <i>Euro</i>
2.	0,1819 LVL	0,2588203 <i>Euro</i>	0,2588 <i>Euro</i>

Gadījumā, kad precei vai pakalpojumam līdz 2013.gada 31.decembrim ir noteikta apaļa cena latos (piemēram, 5,- LVL), pēc *euro* ieviešanas dienas cenas jānorāda, ievērojot konvertācijas prasības.

Piemēram:

Nepareizi

 <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 150px; margin: auto;"> Izstādes apmeklējums 5,- LVL 7,- Euro </div> 	 <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 150px; margin: auto;"> Izstādes apmeklējums 7,- Euro 5,- LVL </div>
---	---

Pareizi

<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 150px; margin: auto;"> Izstādes apmeklējums 5,- LVL 7,11 Euro </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 150px; margin: auto;"> Izstādes apmeklējums 7,11 Euro 5,- LVL </div>
vai	
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 150px; margin: auto;"> Izstādes apmeklējums 4,92 LVL 7,00 Euro </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 150px; margin: auto;"> Izstādes apmeklējums 7,00 Euro 4,92 LVL </div>

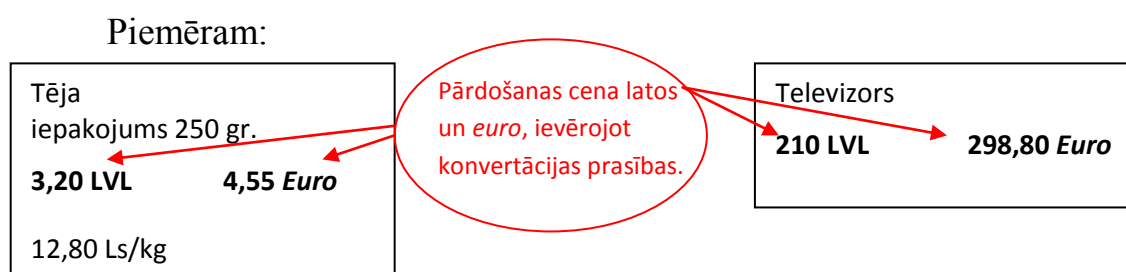
Jāatzīmē, ka nav būtiskas nozīmes, kura valūta cenu zīmē norādīta pirmā, līdz ar to komersanti drīkst izmantot vienu un to pašu cenu zīmi

visā paralēlās atspoguļošanas periodā ar nosacījumu, ka ir izpildītas visas cenu norādīšanas prasības.

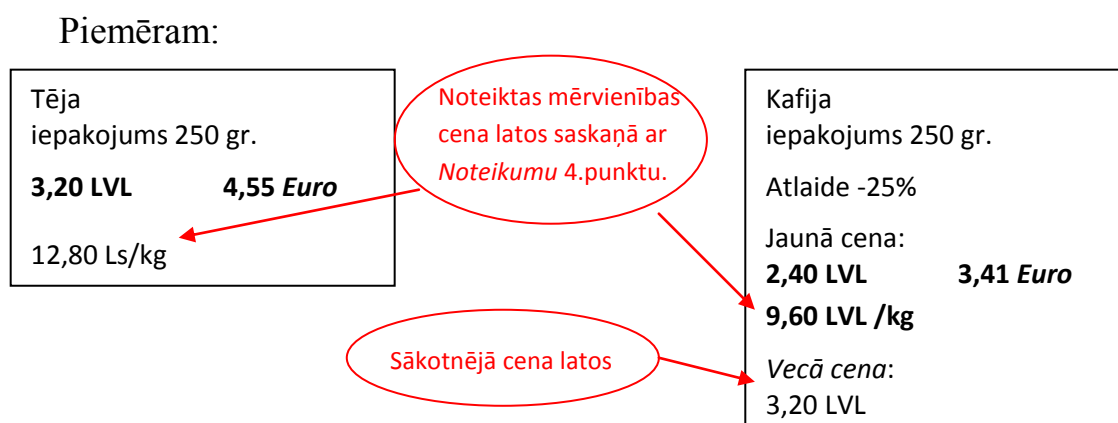
3. Preču un pakalpojumu cenu norādīšana laika periodā no 2013.gada 1.oktobra līdz 2013.gada 31.decembrim

Laika periodā no 2013.gada 1.oktobra līdz 2013.gada 31.decembrim pārdevējiem un pakalpojumu sniedzējiem papildus cenai latos ir jānorāda cena arī *euro*.

Euro valūtā obligāti jānorāda preces vai pakalpojuma galīgā pārdošanas cena (t.i., cena, kāda patērētājam jāmaksā par precī vai pakalpojumu).

Noteiktas mērvienības cenas un sākotnējās cenas norādīšana *euro* šajā periodā nav obligāta.

Tomēr pārdevēji un pakalpojumu sniedzēji ir tiesīgi visas cenas norādīt abās valūtās, ievērojot *Noteikumu* 3.punktu. Gadījumā, ja komersants vēlas izmantot vienu un to pašu cenu zīmi visā paralēlās atspoguļošanas periodā, tad cenas norāda tā, lai ievērotu visas cenu norādīšanas prasības, proti, visas cenas (piemēram, noteiktas mērvienības cenu, sākotnējo cenu un cenu pēc pazemināšanas u.c.) norāda abās valūtās.

*Šis dokuments nav oficiāla tiesību normu interpretācija, bet ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra kā uzraudzības iestādes viedoklis par tiesību normu interpretāciju.

Piemēram:

Tēja iepakojums 250 gr.	
3,20 LVL	4,55 Euro
12,80 LVL/kg	18,20 Euro/kg

Kafija iepakojums 250 gr.	
Atlaide -25%	
Jaunā cena:	
2,40 LVL	3,41 Euro
9,60 LVL /kg	13,64 Euro /kg
Vecā cena:	
3,20 LVL	4,55 Euro

Precēm, kuras nav iepakotas un kuru daudzumu mēra patērētāja klātbūtnē pēc pieprasījuma, norāda noteiktas mērvienības cenu arī *euro*.

Piemēram:

Cukurs	
0,85 LVL/kg	1,21 Euro/kg

Cena precēm, kuras nav iepakotas un kuru daudzumu mēra patērētāja klātbūtnē pēc pieprasījuma saskaņā ar Noteikumu 13.punktu.

Gadījumos, kad pēc nosvēršanas preces tiek nomarkētas ar informatīvo uzlīmi, kurā tiek norādīta preces konkrētā daudzuma cena, pārdēvēji ir tiesīgi šo konkrētā daudzuma cenu norādīt tikai pamatvalūtā.

Ja pārdevēji un pakalpojumu sniedzēji piedāvā īpašas cenas pastāvīgajiem klientiem (piemēram, pastāvīgajiem klientiem, klientiem ar klientu kartēm, atlaižu kartēm u.tml.), tad šīm cenām jābūt norādītām arī *euro*.

Piemēram:

Televizors	
210 LVL	298,80 Euro
Ar klienta karti:	
190 LVL	270,35 Euro

Pakalpojumiem jānorāda galīgā pārdošanas cena (t.i., cena, kādu patērētājam jāmaksā par pakalpojumu), bet ja pakalpojuma galīgā cena nav zināma, norāda veidu, kādā cena tiek aprēķināta.

Piemēram:

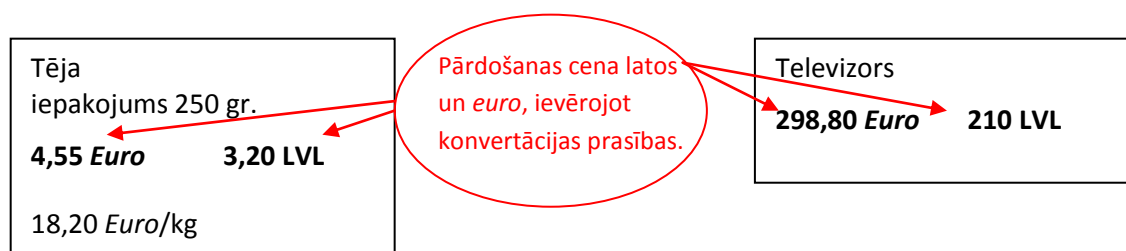
Baseina apmeklējums	
7,- LVL	9,96 Euro
Individuāla peldētāpmācība	
14,75 LVL/st.	20,99 Euro/st.

4. Preču un pakalpojumu cenu norādīšana laika periodā no 2014.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 30.jūnijam

Laika periodā no 2014.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 30.jūnijam pārdevējiem un pakalpojumu sniedzējiem papildus cenai *euro* ir jānorāda cena arī *latos*.

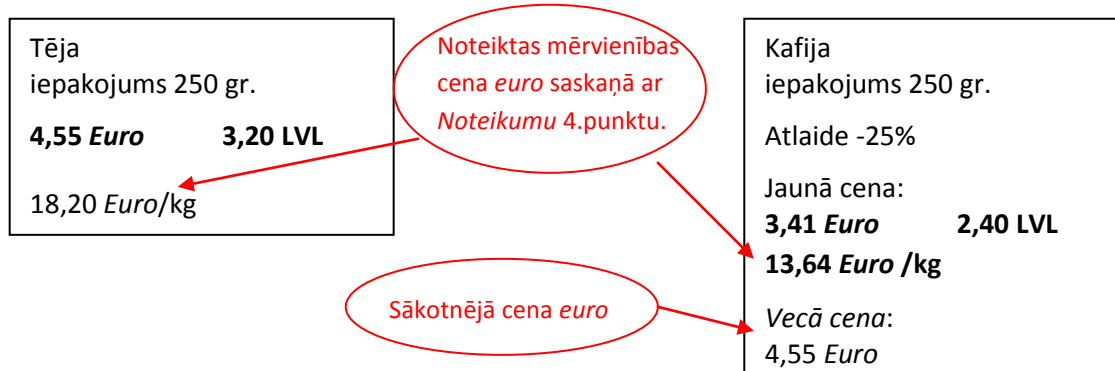
Latos obligāti jānorāda preces vai pakalpojuma galīgā pārdošanas cena (t.i., cena, kādu patērētājam jāmaksā par preci vai pakalpojumu).

Piemēram:

Noteiktas mērvienības cenas un sākotnējo cenas norādīšana *latos* šajā periodā nav obligāta.

Piemēram:

Tomēr pārdevēji un pakalpojumu sniedzēji ir tiesīgi visas cenas norādīt abās valūtās, ievērojot *Noteikumu* 3.punktu. Gadījumā, ja komersants vēlas izmantot vienu un to pašu cenu zīmi visā paralēlās atspoguļošanas periodā, tad cenas norāda tā, lai ievērotu visas cenu norādīšanas prasības, proti, visas cenas (piemēram, noteiktas mērvienības cenu, sākotnējo cenu un cenu pēc pazemināšanas u.c.) norāda abās valūtās.

Piemēram:

Tēja iepakojums 250 gr.	
4,55 Euro	3,20 LVL
18,20 Euro/kg	12,80 LVL/kg

Kafija iepakojums 250 gr.	
Atlaide -25%	
Jaunā cena:	
3,41 Euro	2,40 LVL
13,64 Euro /kg	9,60 LVL /kg
Vecā cena:	
4,55 Euro	3,20 LVL

Precēm, kuras nav iepakotas un kuru daudzumu mēra patērētāja klātbūtnē pēc pieprasījuma, norāda noteiktas mērvienības cenu arī *latos*.

Piemēram:

Cukurs		Cena precēm, kuras nav iepakotas un kuru daudzumu mēra patērētāja klātbūtnē pēc pieprasījuma saskaņā ar Noteikumu 13.punktu.
1,21 Euro/kg	0,85 LVL/kg	

Gadījumos, kad pēc nosvēršanas preces tiek nomarkētas ar informatīvo uzlīmi, kurā tiek norādīta preces konkrētā daudzuma cena, pārdēvēji ir tiesīgi šo konkrētā daudzuma cenu norādīt tikai pamatvalūtā.

Ja pārdevēji un pakalpojumu sniedzēji piedāvā īpašas cenas pastāvīgajiem klientiem (piemēram, pastāvīgajiem klientiem, klientiem ar klientu kartēm, atlaižu kartēm u.tml.), tad šīm cenām jābūt norādītām arī *latos*.

Piemēram:

Televizors	
298,80 Euro	210 LVL
Ar klienta karti:	
270,35 Euro	190 LVL

Pakalpojumiem jānorāda galīgā pārdošanas cena (t.i., cena, kādu patērētājam jāmaksā par pakalpojumu), bet ja pakalpojuma galīgā cena nav zināma, norāda veidu, kādā cena tiek aprēķināta.

Piemēram:

Baseina apmeklējums	
9,96 Euro	7,- Ls
Individuāla peldētāpmācība	
20,99 Euro/st.	14,75 Ls/st.

5. Atsevišķi gadījumi sakarā ar pakalpojumu cenu norādīšanu paralēlās atspoguļošanas periodā

Cenu paralēlās atspoguļošanas prasības ir piemērojamas gadījumos, kad patērētājiem tiek piedāvāts iegādāties pakalpojumu, savukārt *Noteikumu* prasības neattiecas uz līgumisko attiecību ietvaros sniedzamo informāciju (piemēram, par savstarpējiem norēķiniem, par piemērojamo maksu izmaiņām u.tml.). Piemēram, elektronisko sakaru jomā *Noteikumu* prasības neattiecas uz patērētāju informēšanu par tarifiem saskaņā ar citu normatīvo aktu prasībām, proti, īsziņas ar piemērojamajiem tarifiem nosūtīšana, patērētājam šķērsojot robežu.

Noteikumu prasības nav piemērojamas azartspēlēm, kurās patērētājs piedalās, iemaksājot dalības likmi. Uz izložu biļetēm vai kuponiem un spēles kartēm, kurām saskaņā ar *Azartspēļu un izložu likumu* ir jānorāda cena, attiecas *Noteikumu* 22.⁶ punkts, kurš nosaka, ka cenu otrajā valūtā, kura nav atspoguļota uz preces, norāda papildus atsevišķā informatīvā materiālā visā cenu paralēlās atspoguļošanas periodā. Informatīvajam materiālam jābūt patērētājiem viegli pieejamam un izmantojamam pirms pirkuma izdarīšanas.

Jāatzīmē, ka *Noteikumi* nenosaka pienākumu norādīt cenu uz biļetes (piemēram, sabiedriskā transporta vai teātra biļetes u.tml.), līdz ar to iepriekšminēto prasību izpildei biļešu tirdzniecības vietās biļešu cenas var norādīt cenrādī, cenu zīmē vai citā vizuāli uztveramā veidā. Tādējādi, visa veida biļetēm ar uzdrukātajām cenām biļešu tirdzniecības vietās cenu otrajā valūtā, kura nav atspoguļota uz preces, norāda papildus atsevišķā informatīvā materiālā visā cenu paralēlās atspoguļošanas periodā. Informatīvajam materiālam jābūt patērētājiem viegli pieejamam un izmantojamam pirms pirkuma izdarīšanas. Informatīvais materiāls var saturēt vairākas iepriekš aprēķinātas cenas abās valūtās, lai nebūtu nepieciešams to mainīt, mainoties pārdošanas cenai (izņemot gadījumus, kad jaunā pārdošanas cena nav atspoguļota iepriekš sagatavotajā informatīvajā materiālā)

Piemēram, piedāvājot patērētājiem iegādāties dāvanu kartes, kurām ir iepriekš noteiktas summas un kuras ir izliktas patērētājiem redzamā vietā, komersants paralēlās atspoguļošanas periodā rakstiski norāda dāvanu karšu vērtības (jeb pārdošanas cenas) latos un *euro*. *Noteikumi* nenosaka pienākumu iepriekšminēto informāciju norādīt uz pašas dāvanu kartes, līdz ar to šo informāciju var norādīt cenrādī, cenu zīmē vai citā vizuāli uztveramā veidā. Taču, gadījumā, kad uz pašas kartes ir norādīta cena pamatvalūtā, tad kartes cenu otrajā valūtā norāda papildus atsevišķā informatīvā materiālā visā cenu paralēlās atspoguļošanas periodā. Iepriekšminētais neattiecas uz dāvanu kartēm, kurām iepriekš nav noteiktas vērtības un patērētājs pats brīvi var izvēlēties to vērtību vai

*Šis dokuments nav oficiāla tiesību normu interpretācija, bet ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra kā uzraudzības iestādes viedoklis par tiesību normu interpretāciju.

kuras tiek piedāvātas pēc patērētājiem pēc pieprasījuma. Jāatzīmē, ka iepriekšminētais skaidrojums ir attiecināms arī uz cita veida kartēm, piemēram, zvanu kartēm u.tml.

Pakalpojumu cenām, kuras jau pirms 2013.gada 1.oktobra klientiem tiek norādītas no latiem atšķirīgās valūtās pakalpojumu rakstura dēļ, cenu paralēlās atspoguļošanas prasības nav attiecināmas.

Kompleksiem pakalpojumiem (piemēram, kompleksiem tūrisma pakalpojumiem) abās valūtās norādāma tikai pakalpojuma galīgā cena, t.i., cenas atsevišķām pakalpojuma sastāvdaļām var norādīt tikai pamatvalūtā, bet galīgā cena, kas jāmaksā patērētājam, ir jānorāda gan pamatvalūtā, gan otrajā valūtā.

Individualizētiem pakalpojumiem, kuru cena veidojas pēc paša patērētāja norādītiem datiem/ informācijas, abās valūtās norādāma tikai pakalpojuma galīgā cena, t.i., cenas atsevišķām pakalpojuma sastāvdaļām/ cenas komponentēm var norādīt tikai pamatvalūtā, bet galīgā cena, kas jāmaksā patērētājam, ir jānorāda gan pamatvalūtā, gan otrajā valūtā.

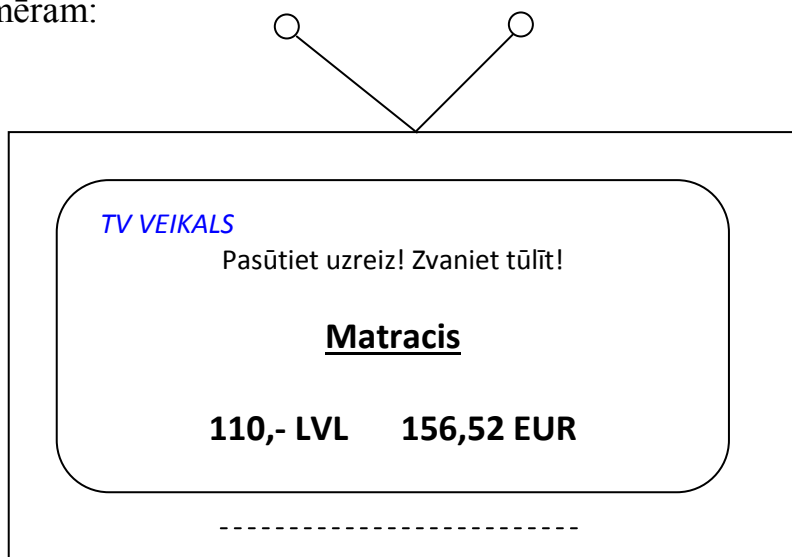
6. Preču un pakalpojumu cenu norādīšana, veicot distances tirdzniecību paralēlās atspoguļošanas periodā

Paralēlās atspoguļošanas prasības attiecas arī uz distances tirdzniecību, piemēram:

- katalogos;
- televīzijā;
- interneta veikalos.

Tādējādi, preču un pakalpojumu galīgās pārdošanas cenas norāda latos un *euro*.

Piemēram:

Elektroniskajā vidē (interneta veikalos, tai skaitā kolektīvās iepirkšanās u.tml. portālos), norādot preču vai pakalpojumu cenas, to paralēlajai atspoguļošanai var izmantot valūtas konvertācijas kalkulatoru saskaņā ar *Noteikumu* 22.⁵ punktu. Šādā gadījumā kalkulatoram ir jābūt patērētājam viegli pieejamam un izmantojamam, proti, lai patērētājs var viegli to atrast mājaslapā (tas nav „noslēpts”) un lietot. Tādējādi, izvēloties preču vai pakalpojumu cenu norādīšanu, izmantojot valūtas konvertācijas kalkulatoru atbilstoši *Noteikumu* 22.⁵ punktam, komersants nodrošina šī kalkulatora vieglu pieejamību (redzamību) un lietošanu katrā mājaslapā, kur tiek norādītas cenas.

Ja rodas jautājumi vai neskaidrības saistībā ar *Noteikumu* un šo vadlīniju piemērošanu, tad Patērētāju tiesību aizsardzības centrs aicina tos uzdot, rakstot uz e-pastu: eiro@ptac.gov.lv vai zvanot uz tālruņa nr. 67388641 vai 65452554.